

Mediju loma migrācijas atspoguļojumā

2017.g. 17.februārī

Seminārs «Migrācija, attīstība un cilvēktiesības»

Anda Rožukalne

RSU asociētā profesore,
Komunikācijas studiju katedras vadītāja
Anda.rozukalne@rsu.lv

Galvenie problēmjasūtājumi

Mediji

Sabiedrība

Informācijas bagāta sabiedrība = dzīve nemitīgā troksnī

Dezinformācija

Resursi

Avoti

Prakses rutīnas

Mediju efekti

Uztvere, izpratne

Mediju lietojums

Kas mainījies?

2016.g. sāk.

- Piketi, satraukums, bailes, neiecietība
- Sabiedrības polarizācija
- Mediju uzkurinātās emocijas

2016. g.
beigas

- Sabiedrība par bēgļu ziņām vairs neinteresējas
- Pieredze likusi mainīt attieksmi
- Mediju atspoguļojums - profesionālāks

2017

- Sabiedrības dienas kārtībā ir citi jautājumi
- Atsevišķi mediji joprojām cenšas uzjundīt bēgļu jautājumu
- Viltus ziņas, kas saistītas ar bēgļiem

«Jaunās» bēgļu ziņas

PASAULĒ

Klosterī Itālijā vasarā izmitināti 5 bēgļi: pēc pusgada 9 mūķenes ir stāvoklī

31.01.2017

Pagājušā gada jūlijā Itālijas pilsētā Milānā katoļu baznīca klosterī izmitināja piecus bēgļus no Āfrikas. Viņi dzīvoja klosterī kopā ar jaunām mūķenēm, un tagad, pēc sešiem mēnešiem, izrādījies, ka deviņas mūķenes palikušas stāvoklī, ziņo itāļu izdevums.

Klostera priekšniece atzinusi, ka mātes slimības dēļ bijusi spiesta nakšņot mājās pie viņas un klosteris palicis neuzraudzīts.

Tikmēr mūķenes apgalvo, ka esot noticis brīnums, un viņas palikušas stāvoklī kā Svētā Marija. Viņas kategoriski nolēgušas, ka viņām ar kādu bijuši dzimumsakari.

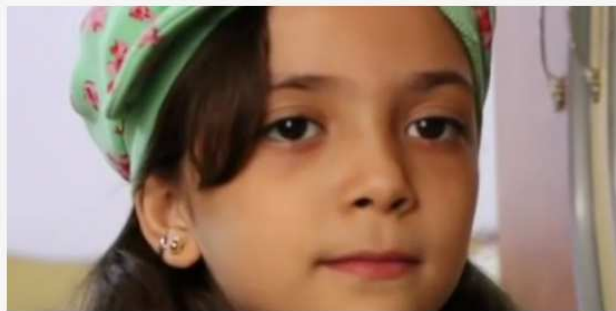
Savukārt bēgļi, vaicāti, kā tas varējis notikt, atbildējuši, ka lieliski pavadījuši laiku un gatavi šo mītni ietiekt arī citiem patvēruma meklētājiem. "Paldies māsas, paldies Itālijai!"

Jāpiebilst, ka Il Giornale italiano aprakstā par sevi gan norāda, ka ne visa viņu ziņas vienmēr atbilstot patiesībai.

Jaunās „viltus“ ziņas

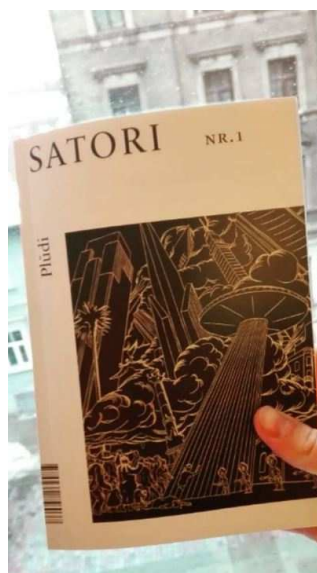
Bana no Aleppo
Iesaistīta dezinformācijas
kampanā
Bellingcat atklāj viņas
identitāti

Finding Bana – Proving the Existence of a 7-
Year-Old Girl in Eastern Aleppo

Migrantu plūdi, bēgļu plūdi

Jaunais Satori
grāmatžurnāls
«Plūdi»

Informācijas daudzslāņainība

ARIS MESSINIS/AFP
The Italian coastguard co-ordinated the rescue of more than 5,600 migrants, in one of the biggest operations in a single day. The migrants had set off from the Libyan coast in nearly 40 boats. According to the International Organization for Migration, some 132,000 migrants have arrived in Italy this year.

Informācijas daudzslāņainība

How Sweden became an exporter of jihad

By Yalda Hakim
BBC News, Gothenburg
7 October 2016 | Magazine

Share

Ideju, vērtību un
notikumu
kopsakarības,
daudzas
dimensijas

Informācijas daudzslāņainība

Alnis Stakle
June 17 · ©

Tvnet praktizē vizuālo fašismu! Kā gan vēl raksturot šādu ilustrāciju
daudzbērnu bēgļu ģimenes ierašanos

Uz Latviju pārvietoti pirmie patvēruma meklētāji no
Turcijas - sešu personu ģimene

Ceturtdienas vakarā Latvijā ieradusies sešu personu ģimene no Sirijas, kurai
nepieciešama starptautiskā aizsardzība, tai skaitā četri pirmsskolas vecuma bērni,...

M.TVNET.LV

Ziņu pasniegšanas
veids
Vizuālais fašisms?

Ko iemācīja laiks ar bēgļu ziņām?

- Emocijas tiek multiplicētas – visvairāk uzrunā negatīvās emocijas
- Cilvēkus satrauc – bailes, skaudība, nedrošība, netaisnīgums
- Interpretācijas ir saistītas ar esošajiem uzskatiem
- Rodas jauni viedokļa līderi

Profesors Taivāns: Trešais pasaules karš ir sācies, un tas turpinās

Apollo, redakcija@apollo.lv

Otrdiena, 2016. gada 22. marts 14:20 302 komentāri

Otrdiena Beļģijas galvaspilsētas iedzīvotājiem un viesiem ir izvērtusies asinaini - Zaventemas lidostā nogranduši divi sprādzieni, pēc stundas viens metro stacijā, kas atrodas netālu no Eiropas Savienības (ES) institūcijām, bet vēl vienu spridzekli sapieriem izdevies veiksmīgi neitralizēt. Saskaņā ar aģentūras TASS rīcībā esošo informāciju, teroristiskais grupējums «Islāma valsts» uzņēmis atbildību. Portāls «Apollo» lūdz Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes Āzijas studiju profesoru Leonu Taivānu komentēt Briseles asiņainos notikumus.

Sākums » Politika » Profesors Taivāns: es nevaru saprast visu šo siekalošanos ap bēgļiem

Profesors Taivāns: es nevaru saprast visu šo siekalošanos ap bēgļiem

Ievietoja Ilze Dzintare | novembris 24, 2015 | Nav komentāru

Latvijas Universitātes humanitāro zinātņu Āzijas studiju nodaļas profesors Leons Taivāns uzskata, ka šā brīža politiķu retorika bēgļu un migrantu jautājumā ir cilvēku mānīšana.

Vairāk par šo tēmu lasiet rakstā

Eiropa taisa pašnāvību

Avots: <http://bb.vesti.lv/>

Auditorija?

- **Interneta komunikācijas un sociālo mediju ietekme**
- Dzīve **“Atbalss istabā” jeb «Echo chamber»** teorija

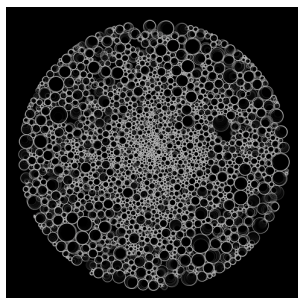
Pētījums, kas atnesa pārsteidzošus rezultātus:
kad mēs varam izvēlēties, mūsu izvēle kļūst ļoti **šaura**

Interneta komunikācijas un sociālo mediju ietekme

- Dzīve **“Atbalss istabā”**
(Echo chamber)
- Kā tas darbojas?
- Arvien jaunas situācijas, kad jebkura **informācija, idejas vai pārliecības** tiek attīstītas un papildinātas – **noslēgtā vidē.**

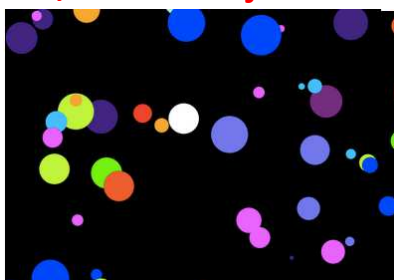
Interneta komunikācijas un sociālo mediju ietekme

- Atlasot informāciju, vērojama vēlme dzirdēt **tikai savus** argumentus un palikt to robežās
- Echo – chamber nozīmē sarunu ar tādu pašu kāds esi pats, patiesībā sarunu ar sevi

Interneta komunikācijas un sociālo mediju ietekme

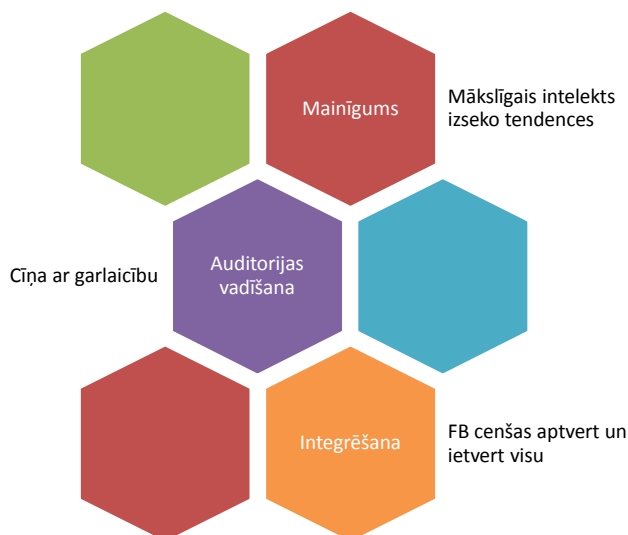
- Iespēja **izveidot**, gūt pieredzi un pārvietoties paša izveidotā tiešsaistes telpā, kas atbalsta un stiprina šo **vienu uzskatu**.
- Problēmas ar loģiku, kritisko domāšanu, **realitātes uztveri, informācijas daudzveidību, plurālismu**.

Interneta komunikācijas un sociālo mediju ietekme

- Echo – chamber efekts apgāž vismaz 20 gadus vecas teorijas, kas bija pārlicinātas, ka -
- **Internets ir demokrātijas manifestācijas ideālā vide!**
- Katrs var izteikt savu viedokli, aizstāvēt jebkādas idejas.
- Ietekme, statuss, vara nav būtiski
- Bet – kāda jēga runāt, ja neviens neklausās?

Algoritmu raksturojums

Algoritmu raksturojums

Ja jūs satrauc migrācija, jūs par to uzzināsiet atkal un atkal

- FB uzskata, ka mēs vairāk nekā jebko citu vēlamies uzzināt, ko dara mūsu radi un draugi
- Algoritms vairs nerāda informāciju reālā laika līnijā
- Jo vairāk jūs reaģējat uz kādu informāciju, jo vairāk jūs to ieraudzīsiet
- Ļoti precīzi var segmentēt auditoriju
- Algoritms var izlemt, cik bieži un kādu informāciju rādīt

Mediju vide&mediju prakse

Bēgļu jautājums tikai akcentē tās problēmas, kuras jau pastāv!

- **Ātrums** – ļauj eksperimentēt, bet zūd profesionālisms
- **Sekas:** ja nav laika diskusijām, sabiedrība nevar pieņemt lēmumus. Bēgļu gadījumā = stereotipizācija, polarizēšanās
- **Dramatizēšana** un sensacionalizēšana, lai pievērstu uzmanību.
- **Sekas:** reti notikumi tiek rādīti daudz vairāk un biežāk, nekā regulāri notikumi.

Mediju vide&mediju prakse

Bēglu jautājums
tikai akcentē tās
problēmas, kuras
jau pastāv!

- **Sociālo mediju ietekme** – tematizēšana, daudzveidības un sabalansētības neesamība.
- **Sekas: Radikalizācija.** Cilvēki izvēlas to, kam piekrīt, noraida to, kam nepiekrīt. «Mazo notikumu, momentu pārpilnība».
- <https://www.facebook.com/theguardian/videos/vb.10513336322/571893796331721/?type=2&theater>

Mediju vide&mediju prakse

Informācijas
uztveres
problēmas,
kritiskā lasīšana

- **Viedokļu ziņu pārbagātība:**
- «viņš/viņa teica, ka»
- **Sekas:** zūd atšķirība starp faktiem, apgalvojumiem un viedokļiem
- **“Kiršu lasīšanas” kļūda** - pierādījumi tiek atlasīti selektīvi, neievērojot pretrunas
- **Sekas:** avoti nav skaidri, fakti ne vienmēr attiecas uz secinājumiem
- **Vispārināšana, arī viena viedokļa multiplicēšana** – vienas īpašības attiecināšana uz visu grupu

Mediju vide&mediju prakse

1) Fakti

„Saule lec Austrumos, tā riet – Rietumos“

Diskusijā pats būtiskākais – saprast, kādi fakti attiecas uz sarunas tēmu

2) Apgalvojums

Paziņojums, kas **varētu būt paties, bet tas nav fakts**, jo tas nav pierādīts vai pierādāms.

“Lielākajai daļai cilvēku šajā telpā nav bijusi saskare ar bēgļiem”.

Ļoti svarīgi atšķirt apgalvojumus no faktiem.

Apgalvojumi nereti ir nepatiesi, fakti parasti ir patiesi.

Kritiskā domāšana
prasa zinātkāri,
prāta atvērtību,
zināšanas, kritisku
attieksmi pret sevi

Mediju vide&mediju prakse

3) Viedokļi

Viedoklis ir vājāks nekā apgalvojums.

Tas ir paziņojums par kaut ko tādu, par ko **cilvēks ir pārliecināts, ka tā ir patiesība.**

Apgalvojums ir subjektīvs un tas atkarīgs no tā izteicēja uzskatiem.

Ļoti būtiski ir atšķirt viedokļus no faktiem.

“Manuprāt, Latvijas migrācijas politika ir veiksmīga!”

Publiski meli ir
ikdiens!
Jauni termini:
Post faktuālā un post
patiesības sabiedrība

Latvijas auditorija

- Konservatīva mediju
- lietojumā
- Seko informācijai
- Dominē izklaide, novēršanās

no realitātes un stresa mazināšanas funkcija

- Pēc uzvedības - pasīva
- Vairāk nekā kopumā ES izmanto sociālos medijus
- Problēmas ar informācijas lietotprasmi

Somu žurnāliste: no latviešiem biju cerējusi sagaidīt ko labāku (164)

DELFI Acullecinieks | vakar, 21:41

Lisa Raita
Žurnāliste no Somijas

Follow @delifv 178.2K followers

Foto: AFP/Scanspix

LV mediju auditorija. Atsvešinātība

- Attieksme pret mediju saturu?
- Neuzticas medijiem, uzskata, ka nestāsta par "mani"
- Tikai 29% - mediju vēstījumos atpazīst savu ikdienas pieredzi
- **Negatīvi vērtē plurālismu:**
 - 64% uzskata, ka viedokļu daudzveidība ir bīstama grupai;
 - 61% uzskata - stingrs līderis var dot vairāk nekā likumi un sarunas

LV mediju auditorija. Jauniešu uzskati

- Atbalsts plurālismam zemāks par vidējo
- Vajadzīgi mediji, kas pārstāv daudzveidīgus viedokļus 58% (vidējais – 68%)

Politiskās sistēmas demokratizācija nav paaudžu maiņas faktors, dati liecina, ka padomju laikā socializējušies cilvēki ir tolerantāki pret atšķirīgu viedokli.
Līdzīgi uzskati grupās: 18 – 24 un 55 - 74

Sabiedriskā doma. Vēlamies saprast?

Ne visu viedokļu pamatā ir racionalitāte un sabiedriskā diskusija.

Cilvēki var nebūt spējīgi izveidot saturīgu viedokli, jo viņiem var nebūt **izglītības, fona zināšanu vai garīgo resursu**, lai saprastu dažādus jautājumus vai arī viņiem var nebūt pieeja informācijai, kura ir nepieciešama informēta viedokļa veidošanai.

Sabiedriskā doma

- Sabiedriskā doma ir „grupas konsensus par kādu jautājumu, kas ir izveidojies informētas diskusijas rezultātā”.
-
- E.Perse runā par **divējādu** sabiedrisko domu.
 1. Viena - labi informēta, pamatota uz padziļinātām zināšanām, diezgan stabila un politisko darbību pareģojoša. 5% – 20%
 2. Otra - „pseido” sabiedriskā doma, kas ir vairāk īslaicīga reakcija uz notikumiem, tās pamatā nav dziļas pamatzināšanas. 50% – 80%

Sabiedriskā doma

- **Dorisas Graberes** (Doris Graber) sabiedriskās domas iedalījums:
- 1 – *informēta sabiedriskā doma* ir saturīgs, racionāli pamatots viedoklis, kas izveidojies pēc **apdomāšanas un diskusijas** ar **ieinteresētajiem un informētajiem** citiem.
- Informēto sabiedrisko domu sabiedrībā uztur **politiskās elites**, kuras ir īpaši vērīgas attiecībā uz politiskajiem jautājumiem;
- **Elites analizē jaunu informāciju no medijiem un salīdzina ar to rīcībā esošajām iepriekšējām pamatzināšanām.**

Sabiedriskā doma

- 2 – *publiskā pseido doma* ir viedokļi, kurus pauž dažādas sabiedrības daļas, kurām trūkst pamatīgas informācijas bāzes un rezultāta, kas nāk no dialoga un debatēm.
- Šie viedokļi var būt bāzēti uz iespaidiem, noskaņojumu, pagātnes viedokļu atmiņām vai **viedokļu līderu viedokļu plaģiātu**.

Neelitēm mediju informācija nav tikai jaunu datu avots, bet to vienīgais informācijas avots, tādējādi mediju saturs ir gan priekšplāns, gan arī pamatzināšanas.

Ko jūs sastapsiet?

Informācijas bagātā sabiedrībā disonanse ir neizbēgama

- **Informāciju atvairošie jeb kā pārliecināt?**
- **Kognitīvās disonances teorija - psiholoģiskais konflikts pieņemt divas vai vairākas nesavienojamas pārliecības vienlaicīgi.**
- Teorija redz indivīdu kā mērķtiecīgu lēmumu pieņēmēju; cilvēki tiecas pēc savu pārliecību līdzsvara.
- Ja iesniegta informācija rada disonansi, **cilvēki izmanto disonances samazināšanas stratēģijas**, lai atgūtu līdzsvaru, it īpaši, ja disonanse ietekmē viņu pašapziņu.

TINET Rus.TINET Finanču Online TV Sports Māksla & Kultūra Mūzika Sporta

Latvija Kriminālziņas Tava baiss Reģions Arhīvs Viedokļi Mobilais reportāžs Krievijas n

Piešķir līdzekļus patvēruma meklētāju centra paplašināšanai

RAKSTS KOMENTĀRI (1) LIELĀS | MAĀSĀS

Ko jūs sastapsiet?

- Kognitīvās disonanses teorija uzskata, ka
 - 1) disonanse ir psiholoģiski pietiekami neērta, lai motivētu cilvēkus sasniegt harmoniju,
 - 2) **Disonanses stāvoklī, cilvēki izvairīsies no informācijas, kas varētu palielināt disonansi.**

Ko jūs sastapsiet?

TINET Rus.TINET Finanču Online TV Sports Māksla & Kultūra Mūzika Sporta

Latvija Kriminālziņas Tava baiss Reģions Arhīvs Viedokļi Mobilais reportāžs Krievijas n

Turcijas pludmalē atrod 21 noslīkušu migrantu

RAKSTS VIDEO (1) LIELĀS | MAĀSĀS

TVXNET

Likumsakarība: jo mazāk zināšanu par mediju parādīto notikumu, jo vieglāk noticēt, nobīties, nonākt pie radikāla viedokļa, jo ātrāk rodas stereotipi.

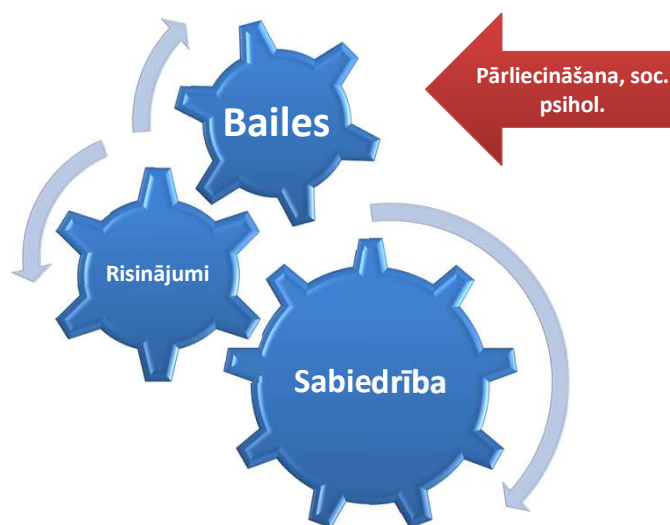
Personiska pieredze un zināšanas palīdz izprast informāciju, ieraudzīt to kontekstā.

Ko jūs sastapsiet?

Informācija plūst cauri tīkliem

- **Informācijas bagātie**
- **Inovāciju difūzijas teorija (Gabriels Tarde) – atklājums, izplatība sabiedrībā (komunikācija), laiks un apstākļi.**
- **5 inovāciju adoptētāju grupas**
 - 1) novatori – 2.5%,
 - 2) pirmie – 13.5%,
 - 3) agrais vairākums – 34%
 - 4) vēlais vairākums – 34%,
 - 5) atpalicēji – 16%.

Migrācijas komunikācijas izaicinājumi

Iespēju novērtēšanas modelis (Petty&Caciopo)

Attieksmes veidošanā pārliecināšanai ir primāra nozīme

Pārliecināšana ir balstīta attieksmē.

Attieksme nosaka lēmumus un rīcību (uzvedību).

- Attieksmes pamatā ir indivīda gatavība iesaistīties problēmu risināšanā/to nepieļaušanā un “domāt” par argumentiem.
- Pārliecināšanas divi ceļi: centrālais un perifērais.

Centrālais – balstīts informācijā un argumentos;

Perifērais – vienkāršotā kādas parādības “pozitīvā” vai “negatīvā” vērtējumā

Bēgļi un mediji: attīstība

Būtiska ir saruna ne tikai par notikumiem, bet par to uztveri

- **Mainoties informācijai, mainās attieksme**
- **Atspoguļojums kļūst sabalansētāks, detalizētāks, vairāk oriģinālas informācijas**
- **Palielinās analītiskas informācijas apjoms**
- **Svarīgākie ir jautājumi par mediju lietojumu un mediju uztveri**

Paldies!
Lai droša pelde informācijas straumēs!
Jūsu jautājumi!

